

УДК 351.810:340

БУРИЛО Ю.П., кандидат юридичних наук, доцент, кафедра конституційного та адміністративного права ДВНЗ Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКІ ПОВНОВАЖЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ДЕЯКИХ ПОЗАВІДОМЧИХ ОРГАНІВ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

***Анотація.** Розглядаються співвідношення організаційно-господарських повноважень центральних органів виконавчої влади та деяких позавідомчих державних органів в інформаційній сфері та шляхи їх оптимізації.*

***Ключові слова:** інформаційна сфера господарювання, центральні органи виконавчої влади, організаційно-господарські повноваження, державне регулювання.*

***Аннотация.** Рассматриваются соотношение организационно-хозяйственных полномочий центральных органов исполнительной власти и некоторых вневедомственных органов в информационной сфере и пути их оптимизации.*

***Ключевые слова:** информационная сфера хозяйствования, центральные органы исполнительной власти, организационно-хозяйственные полномочия, государственное регулирование.*

***Summary.** The article deals with the correlation of powers of central government agencies and some independent bodies in the information sphere as well as ways of their optimization.*

***Keywords:** information sphere of commerce, central government agencies, business-organization powers, state regulation.*

Постановка проблеми. Ефективне функціонування інформаційної сфери господарювання в сучасних умовах неможливе без участі органів державної влади. Це обумовлено тим, що в зазначеній сфері, як і в інших сферах життєдіяльності суспільства, спостерігається переплетіння публічних і приватних інтересів [1, с. 17]. Реалізація публічних інтересів в інформаційній сфері забезпечується органами державної влади, які наділені відповідною господарською компетенцією. Зміст цієї компетенції становлять організаційно-господарські повноваження, які реалізуються зазначеними органами в організаційно-господарських відносинах, правовою формою яких є організаційно-господарські зобов'язання [2, с. 111]. Як відомо, організаційно-господарські відносини – це відносини, що складаються між суб'єктами господарювання та суб'єктами організаційно-господарських повноважень у процесі управління господарською діяльністю (ч. 6 ст. 3 ГК України). Отже, йдеться про реалізацію в цих відносинах господарської компетенції органів державної влади щодо управління господарською інформаційною діяльністю.

Водночас, компетенція органів управління виступає юридичною формою закріплення їх місця в суспільному поділі управлінської праці, що відображається у структурній побудові апарату управління [3, с. 19]. Це означає, що господарсько-інформаційна компетенція органів державної влади не просто включає в себе організаційно-господарські повноваження щодо суб'єктів господарської інформаційної діяльності, а й вказує на місце та функціональне призначення цих органів в організаційній структурі апарату господарського управління в інформаційній сфері.

Важливе місце в цьому апараті займають центральні органи виконавчої влади та деякі позавідомчі державні органи, які наділені значним обсягом організаційно-господарських повноважень щодо управління сферою суспільного інформаційного виробництва.

Попри те, що в юридичній науці досить глибоко досліджені теоретичні аспекти компетенції органів виконавчої влади такими вченими як В.Б. Авер'янов, О.Д. Крупчан та ін., а також різні аспекти господарського управління у працях В.С. Щербини, Г.В. Пронської та ін., поки що відсутні ґрунтовні дослідження організаційно-господарських повноважень щодо здійснення галузевого та міжгалузевого управління в інформаційній сфері.

Метою статті є визначення співвідношення відповідних повноважень між центральними органами виконавчої влади, а також деякими позавідомчими державними органами в зазначеній сфері та розробка пропозицій щодо вдосконалення розподілу компетенції між ними.

Виклад основних положень. Компетенція органів державної влади в інформаційній сфері господарювання включає в себе організаційно-господарські повноваження щодо державного регулювання господарської інформаційної діяльності суб'єктів господарювання всіх форм власності, а також повноваження щодо управління суб'єктами господарювання державного та комунального секторів економіки. Зміст господарсько-інформаційної компетенції конкретного органу залежить від його місця в організаційній структурі апарату публічної влади та конкретної галузі інформаційної сфери господарювання або функцій міжгалузевого управління, яких стосуються його організаційно-господарські повноваження.

Як вже зазначено, спеціальною (галузевою та функціональною) компетенцією в інформаційній сфері господарювання наділені центральні органи виконавчої влади та деякі позавідомчі державні органи. Складна структура інформаційної сфери господарювання обумовлює розподіл організаційно-господарських повноважень щодо окремих галузевих складових і міжгалузевих аспектів її функціонування між різними центральними органами виконавчої влади та відсутність єдиного керуючого центру цієї господарської системи зі спеціальною компетенцією. Більш того, навіть в окремо взятих галузях інформаційної сфери єдині центри господарського управління (регулювання) відсутні.

На відміну від радянських часів, коли центрами галузевих господарських систем, як правило, виступали господарські міністерства [4, с. 41-51], в сучасний період організаційно-господарські повноваження галузевого характеру в інформаційній сфері розпорочені між цілою низкою найрізніших за своїм статусом центральних органів виконавчої влади та позавідомчих державних органів. Найбільш очевидним прикладом цього є система органів господарського управління (регулювання) в індустрії контенту, насамперед у галузі масової інформації, де організаційно-господарськими повноваженнями наділені Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Міністерство юстиції України та Державна реєстраційна служба України (щодо друкованих засобів масової інформації), Міністерство культури України та Державне агентство України з питань кіно.

Найбільшим обсягом організаційно-господарських повноважень в галузі масової інформації наділена Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення – конституційний, постійно діючий колегіальний орган, що здійснює державне регулювання та нагляд у сфері телебачення та радіомовлення. Відповідно до ст.ст. 13-15 Закону України “Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення” до повноважень цього органу належить: ліцензування телерадіомовлення та провайдерів програмної послуги; ведення Державного реєстру телерадіоорганізацій; розробка умов використання та визначення користувачів радіочастотного ресурсу, виділеного для

потреб телерадіомовлення; визначення порядку технічної розробки багатоканальних телемереж, які передбачають використання радіочастотного ресурсу; нагляд за дотриманням телерадіоорганізаціями та провайдерами програмної послуги вимог законодавства у сфері телерадіомовлення, ліцензійних умов та умов ліцензій, законодавства щодо реклами та спонсорства у сфері телерадіомовлення, законодавства у сфері захисту суспільної моралі та у сфері кінематографії; застосування у межах своїх повноважень санкцій тощо [5].

Тоді як Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення здійснює державне регулювання господарської інформаційної діяльності всіх телерадіоорганізацій і провайдерів програмної послуги, основні організаційно-господарські повноваження Державного комітету телебачення і радіомовлення України пов'язані з управлінням державним сектором телерадіоінформаційного ринку. Так, згідно з Положенням про Державний комітет телебачення і радіомовлення України зазначений центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом координує діяльність державних телерадіоорганізацій, які належать до сфери його управління, проводить моніторинг змістовного наповнення вироблених ними теле- та радіопрограм; забезпечує впровадження сучасних цифрових технологій у їх діяльність; організовує планово-фінансову роботу, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів та виконує інші функції з управління відповідними об'єктами державної власності [6].

Разом з тим, деякі організаційно-господарські повноваження Державного комітету телебачення і радіомовлення України мають регуляторний характер і стосуються всіх телерадіоорганізацій незалежно від форми власності. Так, зокрема, зазначений орган відповідно до положення про нього є замовником на виробництво і розповсюдження теле- і радіопрограм, а державне замовлення, як випливає зі ст.ст. 12, 13 ГК України, є засобом державного регулювання економіки [7]. Однак відповідно до ч. 4 ст. 7 Закону України “Про телебачення і радіомовлення” єдиним органом державного регулювання діяльності у сфері телебачення і радіомовлення є Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення [8]. Тому вказані та інші регуляторні повноваження можуть належати виключно Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення, а не Державному комітету телебачення і радіомовлення України.

Аналіз організаційно-господарських повноважень Державного комітету телебачення і радіомовлення України свідчить про те, що, окрім телерадіоорганізацій вони також поширюються на друковані засоби масової інформації, інформаційні агентства та видавничу діяльність. До таких повноважень, передусім, відносяться права та обов'язки, пов'язані з управлінням інформаційними агентствами, видавництвами, поліграфічними та іншими підприємствами державної форми власності, які належать до сфери його управління, зокрема координація їх діяльності, організація планово-фінансової роботи, контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів, організація бухгалтерського обліку тощо. Регулятивні організаційно-господарські повноваження Державного комітету телебачення і радіомовлення в цій сфері включають розміщення державного замовлення видавничої продукції; ведення Державного реєстру України видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції; отримання, реєстрація (облік) обов'язкових примірників книжкових та періодичних друкованих видань; забезпечення державної стандартизації у видавничій сфері [6]. Крім того, Державний комітет телебачення і радіомовлення України вживає заходів щодо надання державної фінансової підтримки засобам масової інформації, які відповідно Закону України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний

захист журналістів” та Порядку надання державної фінансової підтримки друкованим засобам масової інформації стосуються переважно друкованих засобів масової інформації [9; 10].

Як випливає з наведеного аналізу, більшість організаційно-господарських повноважень Державного комітету телебачення і радіомовлення України стосуються управління об’єктами державної власності в галузі масової інформації. Регуляторні повноваження в діяльності цього органу є другорядними і можуть здійснюватися на законних підставах лише щодо друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств та суб’єктів господарювання у видавничій сфері, а по відношенню до електронних засобів масової інформації взагалі неможливі.

З огляду на зазначене, виникає питання про доцільність подальшого існування Державного комітету телебачення і радіомовлення України в разі перетворення державних телерадіоорганізацій, управління якими сьогодні здійснює цей комітет, на організацію суспільного телерадіомовлення, на чому наполягає Парламентська Асамблея Ради Європи [11]. В такому разі відпаде основне призначення цього органу, а в його управлінні залишаться відносно небагато підприємств переважно видавничо-поліграфічного профілю [12] для керівництва якими утримання окремого центрального органу виконавчої влади стане недоцільним. Відтак постане питання про ліквідацію цього органу і передання деяких його функцій і повноважень іншим органам державної влади.

Разом із Державним комітетом телебачення і радіомовлення України окремі повноваження щодо галузевого регулювання діяльності друкованих засобів масової інформації здійснюють Міністерство юстиції України та Державна реєстраційна служба України. Так, відповідно до Положення про Міністерство юстиції України до основних завдань цього міністерства віднесено формування і забезпечення реалізації політики з питань державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб’єктів інформаційної діяльності [13]. Водночас, згідно з Положенням про Державну реєстраційну службу України на цей орган покладається здійснення державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб’єктів інформаційної діяльності. Фактично це означає, що Міністерство юстиції України здійснює лише нормативно-правове регулювання процедури державної реєстрації цих засобів масової інформації, а самі реєстраційні дії виконує Державна реєстраційна служба України. Таке розмежування повноважень обумовлено нормами ст.ст. 7, 23 Закону України “Про центральні органи виконавчої влади”, згідно з якими нормативно-правове регулювання покладається на міністерства, а інші центральні органи виконавчої влади (служби, агентства та інспекції) можуть видавати накази лише організаційно-розпорядчого характеру, організувати та контролювати їх виконання [14].

Вказані реєстраційні повноваження можна вважати організаційно-господарськими з огляду на те, що вони є частиною механізму легалізації відповідної господарської інформаційної діяльності. Разом з тим, сам факт віднесення зазначених повноважень до компетенції органів, які не мають безпосереднього відношення до галузі масової інформації, не можна вважати виправданим, оскільки це лише посилює розпорошеність функцій галузевого господарського управління (регулювання) в галузі масової інформації, створює зайву бюрократичну плутанину для відповідних суб’єктів господарювання, що в цілому не сприяє ефективності господарювання в цій галузі.

Важливою складовою індустрії контенту, що виробляє аудіовізуальну продукцію для масового споживання, є галузь кінематографії. Організаційно-господарськими повноваженнями в цій галузі наділені Міністерство культури України та Державне

агентство України з питань кіно. Відповідно до Положення про Міністерство культури України на даний орган покладається формування державної політики у сфері кінематографії, що включає в себе визначення пріоритетних напрямів розвитку та забезпечення нормативно-правового регулювання у цій сфері [15]. В той же час Положенням про Державне агентство України з питань кіно цей орган визначений відповідальним за реалізацію державної політики у сфері кінематографії. До його організаційно-господарських повноважень щодо державного регулювання в зазначеній сфері віднесено: виконання програм виробництва фільмів за державним замовленням; укладення угод на виробництво фільмів на умовах державного замовлення та державної фінансової підтримки, ведення Державного реєстру виробників, розповсюджувачів і демонстраторів фільмів та Державного реєстру фільмів; видача державних посвідчень на право розповсюдження і демонстрування фільмів; контроль за дотриманням законності прокату, тиражування, розповсюдження, публічного показу або демонстрування фільмів, а також виконання умов, передбачених прокатним посвідченням тощо [16].

Хоча Положення про Державне агентство України з питань кіно закріплює за ним повноваження з управління об'єктами державної власності, на сьогодні жодне підприємство до сфери управління цього органу не віднесено [17], що досить дивно, адже згідно з ч. 2 ст. 17 Закону України “Про центральні органи виконавчої влади” центральний орган виконавчої влади утворюється як агентство в разі, якщо більшість його функцій становлять функції з управління об'єктами державної власності [14]. Натомість, як свідчать звітні дані про роботу Державного агентства України з питань кіно, його діяльність зосереджена на державному регулюванні кіноіндустрії [18].

Наведений аналіз галузевої господарсько-інформаційної компетенції Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення та центральних органів виконавчої влади у сфері масової інформації свідчить про нераціональний розподіл організаційно-господарських повноважень між ними. Це зумовлено, з одного боку, відсутністю реформ щодо перетворення державних телерадіоорганізацій на організацію суспільного телерадіомовлення, відтак необхідністю існування Державного комітету України з питань телебачення і радіомовлення для управління ними, а з іншого боку, черговим етапом адміністративної реформи – так звану “оптимізацією” системи центральних органів виконавчої влади, коли замість 49 її елементів з'явилося 74 [19; 20, с. 57-58], що призвело до розпорошення повноважень виконавчої влади, зокрема й у галузі масової інформації. В цьому контексті О.Д. Крупчан слушно зазначає, що необхідність відносно частого перегляду компетенції центральних органів виконавчої влади, на жаль, спричиняється далеко не об'єктивними причинами, які дійсно викликають необхідність оптимізації системи державного управління, а причинами характеру суб'єктивного, які власне на оптимізацію державного управління не спрямовані [20, с. 201].

Якщо ж говорити про справді об'єктивні передумови реформування системи органів, наділених галузевою господарсько-інформаційною компетенцією у сфері масової інформації, то до них у першу чергу слід віднести тенденції конвергентного розвитку інформаційної сфери. Конвергентні процеси, обумовлені розвитком сучасних цифрових технологій обробки та передачі інформації, охоплюють як ІКТ-індустрію, де вони проявляються в інтеграції інформаційних і телекомунікаційних технологій, так і в індустрії контенту, де зв'язуються змішані форми поширення текстової, графічної, аудіовізуальної інформації і таким чином стираються межі між друкованими, мережевими та аудіовізуальними засобами масової інформації.

Враховуючи вказані тенденції, деякі науковці, наприклад, О.А. Баранов, висловлюються за створення замість теперішньої розпорошеної системи органів

управління інформаційною сферою двох конвергентних органів: Міністерства комунікацій, в якому мають бути сконцентровані повноваження, пов'язані з формуванням та реалізацією державної політики щодо розвитку засобів масової інформації, телекомунікацій, поштового зв'язку, використання радіочастотного ресурсу, а також Національної комісії, що здійснюватиме державне регулювання в інформаційній сфері (так само щодо засобів масової інформації, кінематографії, телекомунікацій, поштового зв'язку та використання радіочастотного ресурсу) [21, с. 57-58].

Вказані пропозиції мають певну логіку, враховуючи зростаючу залежність індустрії контенту від інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури. Проте, якими б інтенсивними не були процеси інтеграції індустрії контенту та ІКТ-індустрії, ці складові сфери суспільного інформаційного виробництва, все ж таки, мають різне призначення – виробництво і реалізація контенту (інформаційної продукції і послуг) та відповідно створення і забезпечення функціонування елементів інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури (інформаційно-інфраструктурної продукції та відповідних послуг). З огляду на це, більш доречним було б формування двох центрів галузевого управління в інформаційній сфері, один з яких відповідав би за індустрію контенту, а інший за ІКТ-індустрію. При цьому основний обсяг організаційно-господарських повноважень зазначених органів має бути зосереджений на здійсненні функцій державного регулювання (в тому числі й контролю) у відповідних секторах інформаційної сфери.

Створення такого органу в індустрії контенту можливе на основі Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення шляхом включення до її компетенції поряд з регуляторними повноваженнями щодо електронних засобів масової інформації також повноважень щодо регулювання у сфері кінематографії, друкованих засобів масової інформації, інформаційних агентств та видавничій сфері. Зосередження організаційно-господарських повноважень щодо регулювання в галузі масової інформації в єдиному органі доцільно провести після перетворення державних телерадіоорганізацій в організацію суспільного телерадіомовлення, коли відпаде потреба в існуванні Державного комітету телебачення і радіомовлення України. Тоді регуляторні організаційно-господарські повноваження зазначеного комітету, а також відповідні повноваження Міністерства юстиції України та Державної реєстраційної служби України (щодо реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств) та повноваження Міністерства культури України (у сфері кінематографії) і Державного агентства України з питань кіно можуть бути передані Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення.

Це потребуватиме внесення змін до законодавства, зокрема й Конституції України, з метою реформування статусу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (можливо, з корегуванням її назви) та ліквідації Державного комітету телебачення і радіомовлення України (обидва ці органи є конституційними), а також ліквідації Державного агентства України з питань кіно. Водночас, в ході реформування Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення важливо зберегти гарантії її незалежності від втручання з боку політичних сил та економічних груп, про що йдеться в Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи “Про незалежність і функції регулювальних органів у секторі мовлення” [22].

Аналіз співвідношення організаційно-господарських повноважень державних органів, наділених галузевою господарсько-інформаційною компетенцією щодо ІКТ-індустрії, також дає підстави стверджувати про їх розпорошеність і нераціональний розподіл. Так, зокрема, організаційно-господарськими повноваженнями в галузі зв'язку наділені Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та

інформатизації, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України та Міністерство інфраструктури України.

Найбільший обсяг організаційно-господарських повноважень в галузі зв'язку належить Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Відповідно до ст. 18 Закону України “Про телекомунікації”, ст. 14 Закону України “Про радіочастотний ресурс України, ”, ст. 8 Закону України “Про поштовий зв'язок” та Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації на неї покладається: здійснення нормативно-правового регулювання, зокрема встановлення Правил здійснення діяльності у сфері телекомунікацій, порядку надання послуг із перенесення абонентських номерів, послуг національного роумінгу, порядку реалізації, експлуатації радіоелектронних засобів та ввезення їх із-за кордону; ліцензування та реєстрація у сфері надання телекомунікаційних послуг, ліцензування у сфері користування радіочастотним ресурсом, ведення єдиного державного реєстру операторів поштового зв'язку; розподіл, присвоєння, облік номерного ресурсу, видача й скасування дозволів на його використання; тарифне регулювання у сфері телекомунікацій та послуг поштового зв'язку; регулювання взаємодії операторів телекомунікацій при взаємоз'єднанні телекомунікаційних мереж, зокрема, встановлення порядку маршрутизації трафіка та досудове вирішення спорів між суб'єктами ринку телекомунікацій щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж; нагляд за додержанням законодавства про телекомунікації, радіочастотний ресурс та поштовий зв'язок тощо [23; 24; 25].

Вказані законодавчі акти відмежовують повноваження щодо здійснення державного регулювання від повноважень щодо державного управління, які має здійснювати центральний орган виконавчої влади в галузі зв'язку. До повноважень такого органу віднесено: в галузі поштового зв'язку – визначення порядку введення та виведення з обігу поштових марок; забезпечення поштової безпеки і таємниці інформації у сфері надання послуг поштового зв'язку; організація роботи, пов'язаної із стандартизацією та сертифікацією засобів поштового зв'язку, та ін.; а в галузі телекомунікацій – визначення вимог щодо рівня якості телекомунікаційних послуг; впровадження технічної політики у сфері надання телекомунікаційних послуг, стандартизації, підтвердження відповідності технічних засобів телекомунікацій; організація розроблення стандартів у сфері телекомунікацій; затвердження технічних вимог до телекомунікаційних мереж, засобів і об'єктів телекомунікацій; реалізація технічної політики у формуванні номерного ресурсу; організація наукового забезпечення сфери телекомунікацій тощо.

З наведеного випливає, що більшість вказаних повноважень спрямовані на нормативне і технічне регулювання поштового зв'язку і телекомунікацій, а отже, мали б бути включені до компетенції Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Натомість, функції центрального органу виконавчої влади у галузі зв'язку виконують в галузі поштового зв'язку – Міністерство інфраструктури України, а в галузі телекомунікацій – Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України [26; 27]. Проте, основний предмет відання Міністерства інфраструктури – це транспортна галузь, яка мало пов'язана з поштовим зв'язком. Основним призначенням Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України є забезпечення функціонування державної системи урядового зв'язку, захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційно-телекомунікаційних системах, криптографічного та технічного захисту інформації [28], тобто виконання спеціалізованих функцій щодо забезпечення інформаційної безпеки, а не господарське управління всією телекомунікаційною галуззю. Тому доцільно передати

всі зазначені організаційно-господарські повноваження єдиному органу господарського управління (регулювання) в галузі телекомунікацій – Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації.

Водночас, враховуючи спеціалізацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, їй варто передати повноваження, зокрема й організаційно-господарського характеру, щодо формування та реалізації державної політики у сфері надання послуг електронного цифрового підпису. На сьогодні відповідні повноваження, до яких, серед іншого, належать здійснення акредитації центрів сертифікації ключів, технічного регулювання у сфері електронного цифрового підпису тощо, закріплені за Міністерством юстиції України, яке не має прямого відношення до сфери криптографічного і технічного захисту інформації [13].

Важливе місце в ІКТ-індустрії поряд із галуззю зв'язку займає сфера інформатизації, яка включає в себе галузі виробництва програмного забезпечення та надання послуг у сфері інформаційних технологій (ІТ-послуг). Зважаючи на інтенсивну інтеграцію сучасних телекомунікаційних та інформаційних технологій, галузь зв'язку та сферу інформатизації все частіше розглядають як єдину інформаційно-комунікаційну галузь (інфокомунікації) [29, с. 9-10]. Це обумовлює необхідність поєднання організаційно-господарських повноважень у сферах телекомунікацій та інформатизації, що чітко проявляється в компетенції Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації. Водночас, деякими організаційно-господарськими повноваженнями у сфері інформатизації наділені Міністерство освіти і науки України та Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України. Тоді як Міністерство освіти і науки здійснює нормативно-правове регулювання та визначає пріоритетні напрями розвитку у сфері інформатизації, Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України виконує функції генерального державного замовника Національної програми інформатизації тощо [30; 31].

В наукових джерелах цілком слушно звертається увага на переобтяження Міністерства освіти і науки України повноваженнями. Як зазначає О.Д. Крупчан, основні зусилля цього “гуманітарного монстра” поглинає реформа системи освіти, а питання науково-технічної політики відсуваються на другий план [20, с. 225]. Не є пріоритетними для вказаних органів і питання інформатизації. За цих обставин варто повністю передати владні повноваження зазначених органів, зокрема й організаційно-господарські, у сфері інформатизації до компетенції профільного органу, яким є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації.

Вказані заходи дозволять спростити систему органів галузевого управління в ІКТ-індустрії, забезпечити Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку, достатнім обсягом організаційно-господарських повноважень для ефективного впливу на галузь зв'язку та сферу інформатизації, перетворивши її на справжній організуючий центр цієї галузевої господарської системи. Водночас, діяльність Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України буде зосереджена на характерних для неї функціях у сфері криптографічного і технічного захисту інформації, в тому числі на здійсненні організаційно-господарських повноважень у сфері надання послуг електронного цифрового підпису.

Реалізацію окремих функцій держави щодо організації суспільного інформаційного виробництва забезпечують державні органи, наділені функціональною (міжгалузевою) компетенцією, до яких належать Національна експертна комісія України з питань

захисту суспільної моралі, Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів, Державна служба інтелектуальної власності України та ін.

Господарсько-інформаційна компетенція Національної експертної комісії України з питань захисту суспільної моралі стосується лише індустрії контенту. Організаційно-господарські повноваження цієї комісії обумовлені її статусом експертного і контролюючого органу [32]. Так, відповідно до ст.ст. 8, 11, 13 Закону України “Про захист суспільної моралі” розповсюдження інформаційної продукції сексуального чи еротичного характеру дозволяється лише за наявності позитивного висновку зазначеної комісії, який, по суті, відіграє роль дозвільного документа при здійсненні відповідних господарських операцій [33].

Організаційно-господарські повноваження Державної інспекції України з питань захисту прав споживачів в індустрії інформаційного контенту спрямовані на здійснення контролю за додержанням законодавства про рекламу (оскільки сама реклама є змістовною інформацією), а наглядові повноваження за додержанням технічних регламентів, стандартів, норм і правил охоплюють всі складові сфери суспільного інформаційного виробництва. Крім того, Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів здійснює заходи з виробництва і розповсюдження соціальної реклами [34].

Компетенція Державної служби інтелектуальної власності України стосується виробництва як інформаційного контенту, так і інформаційно-інфраструктурної продукції (мікросхем, лазерних дисків та ін.) та включає в себе організаційно-господарські повноваження щодо реєстрації договорів про передачу прав на об’єкти права інтелектуальної власності, ліцензійних договорів; проведення перевірок суб’єктів господарювання на предмет дотримання законодавства у сфері інтелектуальної власності; ліцензування виробництва дисків для лазерних систем зчитування, матриць; присвоєння та визнання спеціальних ідентифікаційних кодів, нанесених на диски та/або матриці, що експортуються, або матриці, що імпортуються тощо [35].

Висновки.

Конвергентний розвиток інформаційної сфери господарювання об’єктивно обумовлює необхідність оптимізації розподілу галузевих організаційно-господарських повноважень між центральними органами виконавчої влади та позавідомчими державними органами, насамперед їх зосередження в зазначених нами органах для комплексного управління (регулювання) індустрією контенту та ІКТ-індустрією.

Перспективи подальших наукових досліджень з окресленої проблематики лежать у площині вивчення організаційно-господарських повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Використана література

1. Талапина Э.В. Управление государственной собственностью / Э.В. Талапина. – СПб. : Издательство “Юридический центр Пресс”, 2002. – 455 с.
2. Щербина В.С. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування як учасники відносин у сфері господарювання // Вісник господарського судочинства. – 2008. – № 1. – С. 111-117.
3. Аверьянов В.Б. Аппарат государственного управления: содержание деятельности и организационные структуры / В.Б. Аверьянов ; отв. ред. В.В. Цветков / АН УССР. Ин-т государства и права. – К. : Наук. думка, 1990. – 148 с.
4. Пронская Г.В. Правовая организация отраслевых хозяйственных систем / Г.В. Пронская. – К. : Вища школа, 1985. – 124 с.

5. Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення : Закон України від 23.09.97 р. № 538/97-ВР : в ред. від 03.03.05 р. № 2461-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 16. – Ст. 265.
6. Про Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України : Указ Президента України від 07.05.11 р. № 559/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 37. – Ст. 1511.
7. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.03 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
8. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21.12.93 р. №3759-XII : в ред. від 12.01.06 р. №3317-IV // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 43.
9. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.97 р. № 540/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 50. – Ст. 302.
10. Про затвердження Порядку надання державної фінансової підтримки друкованим засобам масової інформації : наказ Державного комітету телебачення та радіомовлення України 17.07.09 р. № 254 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 61. – Ст. 2183.
11. Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною : Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи від 05.10.05 р. № 1466 (2005). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
12. Підприємства і організації видавничої сфери / Державний комітет телебачення і радіомовлення. – Режим доступу : http://comin.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=62162&cat_id=62146
13. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України : Указ Президента України від 06.04.11 р. № 395/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 28. – Ст. 1162.
14. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.11 р. № 3166-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 38. – Ст. 385.
15. Про Положення про Міністерство культури України : Указ Президента України від 06.04.11 р. № 388/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1226.
16. Про Положення про Державне агентство України з питань кіно : Указ Президента України від 06.04.11 р. № 404/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1238.
17. Підприємства, установи, організації, що належать до сфери управління Держкіно. – Режим доступу : http://dergkino.gov.ua/ua/text/enterprises_institutions_organizations_state_cinema.html
18. Звіт за результатами роботи Держкіно у 2011-2012 роках. – Режим доступу : http://dergkino.gov.ua/media/text/zvit_2012.htm
19. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 09.12.10 р. № 1085/2010 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 94. – Ст. 3334.
20. Крупчан О.Д. Органи виконавчої влади: питання компетенції : монографія / О.Д. Крупчан. – К. : КНЕУ, 2012. – 255 с.
21. Баранов А.А. Информационная инфраструктура : проблемы регулирования деятельности / А.А. Баранов. – К. : ТОВ “Видавничий дім Дмитра Бураго”, 2012. – 352 с.
22. Про незалежність і функції регулювальних органів у секторі мовлення : Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи від 20.12.2000 р. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_728
23. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.03 р. № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.
24. Про поштовий зв'язок : Закон України від 04.10.01 р. № 2759-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 6. – Ст. 39.
25. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації : Указ Президента України від 23.11.11 р. № 1067/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – Ст. 3417.
26. Про Положення про Міністерство інфраструктури України : Указ Президента України від 12.05.11 р. № 581/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 37. – Ст. 1513.

27. Про Адміністрацію Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України : Указ Президента України від 30.06.11 р. № 717/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 52. – Ст. 2068.

28. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України : Закон України від 23.02.06 р. № 3475-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 258.

29. Мардер Н.С. Современные телекоммуникации / Н.С. Мардер. – М. : ИРИАС, 2006. – 384 с.

30. Питання Міністерства освіти і науки України : Указ Президента України від 25.04.13 р. № 240/2013 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 34. – Ст. 1206.

31. Про затвердження Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України : Указ Президента України від 08.04.11 р. № 437/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1245.

32. Про Національну експертну комісію України з питань захисту суспільної моралі : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.04 р. № 1550 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 46. – Ст. 3036.

33. Про захист суспільної моралі : Закон України від 20.11.03 р. № 1296-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 14. – Ст. 192.

34. Про Положення про Державну інспекцію України з питань захисту прав споживачів : Указ Президента України від 13.04.11 р. № 465/2011// Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1271.

35. Про затвердження Положення про Державну службу інтелектуальної власності України : Указ Президента України від 08.04.11 р. № 436/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 29. – Ст. 1244.

~~~~~ * * * ~~~~~